

אלוני שייח' מחפי בנחל חרמון

עזרא ברנע^{2 1} | עידן קופלר³

יו"ר עמותת אלוני ישראל	1
alonim@oaks.co.il	2
המכללה האקדמית כנרת	3

שאופייני לעצים במידות הללו. מסיבות אלה אנו מניחים שהוא לא עבר אירוע של שרפה או פגיעת ברק. כפי שניתן לראות בתמונה, גם בשאר ממדיו הוא נפיל אמיתי: קוטר צמרתו 28 מטר, וגובהו 18 מטר. אפרים אזור, העומד בחזית העץ, הוא שחשף בפנינו את קיומה של קבוצת האלונים (איור 1).

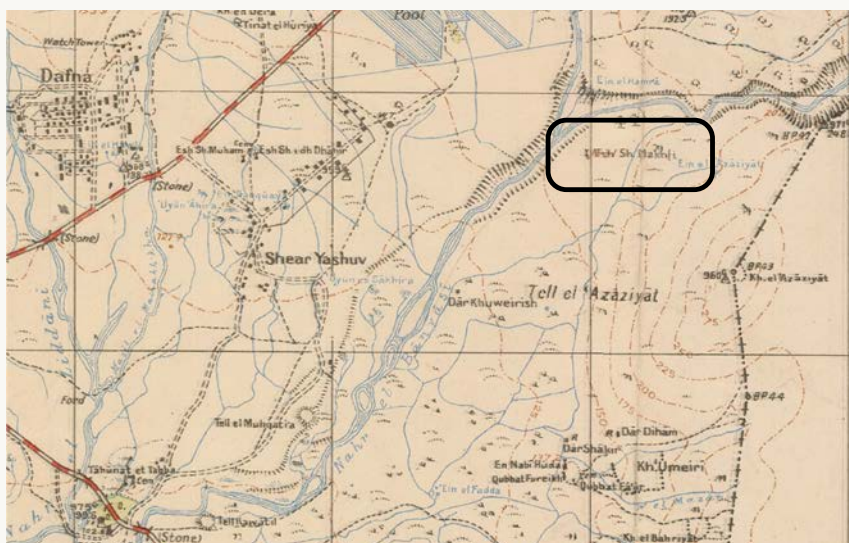
בהכנות לסקירה חיפשנו אחר מקורות היסטוריים שהעץ הזה מוזכר בהם. השם "שייח' מחפי" אינו מופיע במפות בנות ימינו, אך במפות עתיקות יותר מופיע סימון ל"מקאם". מקאם הוא מבנה שנמצא

קבוצת אלוני התבור בשייח' מחפי שוכנת על הגדה הדרומית של נחל חרמון, מצפון לגבעת עזז (תל עזאזיאית). הקבוצה נמצאת בתוך שטחי המטעים של שאר יישוב, כ-1.5 ק"מ מזרחית למושב. הקבוצה מונה שלושה אלונים, והגדול בהם מרשים במיוחד. אומנם הוא אינו אלון התבור שקוטר גזעו הוא הגדול בישראל, וצמרתו אינה הגדולה ביותר, אך זהו עץ האלון השלם הגדול ביותר בישראל. כמו כן, הוא בעל גזע שקוטרו הוא השני בגודלו מבין אלוני התבור בישראל – 2.28 מטר. הגזע שלו זקוף, ללא סימני כריתה היסטוריים, ולא ניתן להבחין בסימנים המעידים כי הוא חלול מבפנים, כפי

מפה 1

מיקום אלוני שייח' מחפי במפה המתארת את אזור צפון עמק החולה בשנת 1949 בקנה מידה 1:20,000

את המפה הוציא לאור שירות מפות וצילומים צבא לישראל על בסיס מפה מנדטורית משנת 1941. התודות והזכויות שמורות לבעלי האוסף: © מסד הידע הקרטוגרפי במכללה האקדמית תל-חי.

סקירה זו מוקדשת לזכרו של יוסי לב ארי ז"ל, שנפטר לאחרונה ונקבר בצד השני של הבניאס. יוסי העביר אין ספור מטיילים ומדריכים בשביל העובר סמוך לאלון, והנחיל לנו, חובבי האלונים, את האמרה: "אלון מצוי בגודל לא מצוי".

באתר הקשור לקדוש מוסלמי או לדמות מקומית, ומכונה לעיתים גם "קבר שייח". במפות ארכיון מתקופת המנדט מופיע באזור סימון למקאם תחת השם Sh. Makhfi או Sh. El Makhfi (מפה 1). כיום לא ניתן לאתר במקום שרידים של המקאם. סביר להניח, כפי שנהוג במקומות מקודשים, שעצי האלון במקום צמחו באופן טבעי. בניית המקאם והקדשתו שמרו על העצים הללו, ובהם על האלון הענק. המקום נזכר בהסכמי שביתת הנשק בין ישראל לסוריה, וסמוך לו מתחיל האזור המפורז. האלון מוכר למדריכים ולחובבי טבע באזור שנים רבות, אבל נשאר חבוי ואנונימי מבחינת הקהל הרחב.

איור 1

אלון התבור בגדה הדרומית של נחל חרמון
צילום: נירית אזוב.